РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Министерство на здравеопазването

Регионална здравна инспекция - Благоевград

ГОДИШЕН ДОКЛАД

за 2024 г.

с анализ на резултатите от мониторинга и контрола на нейонизиращите електромагнитни лъчения, като фактор на жизнената среда, и на обектите, източници на нейонизиращи лъчения

Нейонизиращите лъчения са част от електромагнитния спектър, като това са: ултравиолетови и инфрачервени лъчи, радиочестотни и микровълнови полета, свръхнискочестотни, статични (постоянни) електрически и магнитни полета .

Електромагнитните полета / ЕМП / се разделят на постоянни електрически и магнитни полета, / нискочестотни и високочестотни /. Най - чести източници на постоянните електрически и нискочестотните магнитни полета са електропроводите, битовите електрически уреди и компютрите. При високочестотните / радиочестотни / полета основни източници са: радарите, радио и телевизионните кули. Радиочестотните полета имат множество приложения и при модерните комуникации : най - разпространени източници са мобилните телефони и техните базови станции. Медицинските скенери, радарните системи и микровълновите печки също използват радиочестотни полета .

Източниците на ЕМП излъчват в различни честотни диапазони и с различна мощност. Например радио- и телевизионните предаватели излъчват на по-ниски честоти при по - големи мощности от източниците, използвани в мобилната комуникация .

Съгласно параграф 1 т. 12, буква „е” от допълнителните разпоредби на Закона за здравето / ДВ бр. 70 от 2004 г /, нейонизиращите лъчения в жилищни, производствени, обществени сгради и урбанизирани територии са фактор на жизнената среда и подлежат на контрол. На основание параграф 1 т. 9, буква „ф” от допълнителните разпоредби на Закона за здравето, обектите, източници на нейонизиращи лъчения са обекти с обществено предназначение и подлежат на държавен здравен контрол. Контролът се извършва в съответствие с разпоредбите на Наредба № 36 от 2009 г. за условията и реда за упражняване на държавен здравен контрол / обн., ДВ, бр. 63 от 2009 г., изм. и доп., бр. 82 от 2014 г./

На основание чл. 36, ал. 3 от Закона за здравето, регионалните здравни инспекции създават и поддържат **публичен регистър** на обектите с обществено предназначение, а

съгласно чл. 26 от Наредба № 36 от 2009 г., в регионалните здравни инспекции се **създават, поддържат и съхраняват досиета** на обектите с обществено предназначение .

Българското законодателство установява два етапа на контрол върху ЕМП. Първият се отнася до изчисляване на хигиенно-защитните зони около излъчващите съоръжения, а вторият се отнася до проверка на хигиенно-защитната зона чрез измерване на стойностите на ЕМП с прилагане на стандартни методи .

За контрол на ЕМП са създадени норми за защита на населението от вредното им въздействие в честотния обхват от 30 kHz до 30 GHz, регламентирани в Наредба № 9 от 14.03.1991 г. за пределно-допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти / обн. ДВ. бр. 35 от 03.05.1991 г., изм. ДВ бр. 8 от 2002 г. /.

1. Брой обекти, източници на електромагнитни лъчения / ЕМЛ /, вписани в регистъра на обектите с обществено предназначение на територията на област Благоевград, разпределени по общини :

В таблица 1 са представени броя обекти, източници на нейонизиращи лъчения , разпределени по общини и мобилни оператори :

Таблица 1

Година	**2011 – 2023 г.**				**2024 г.**				**Общо**
Община	**А1 БЪЛГАРИЯ ЕАД**	**ЦЕТИН БЪЛГАРИЯ Е**	**БТК ЕАД**	**НУРТС ДИДЖИТЪЛ Е**	**А1 БЪЛГАРИЯ ЕАД**	**ЦЕТИН БЪЛГАРИЯ Е**	**БТК ЕАД**	**НУРТС ДИДЖИТЪЛ Е**	

		А Д		А Д		А Д		А Д	
Благоевград	24	19	13	0	4	0	0	0	60
Петрич	13	10	12	0	0	1	0	0	36
Сандански	14	12	12	1	0	0	0	0	39
Кресна	1	2	1	1	0	0	0	0	5
Струмяни	1	2	1	0	0	0	0	0	4
Гоце Делчев	10	12	7	1	0	0	0	0	30
Сатовча	5	8	4	0	0	0	0	0	17
Белица	3	3	4	1	0	0	0	0	11
Якоруда	5	5	5	0	0	0	0	0	15
Банско	12	14	7	0	0	1	0	0	34
Хаджидимово	3	5	4	0	0	0	0	0	12
Разлог	9	7	5	0	0	0	0	0	21
Гърмен	4	6	3	0	0	0	0	0	13
Симитли	2	6	7	0	1	1	0	0	17

Общият брой обекти, източници на нейонизиращи лъчения, регистрирани на територията на област Благоевград, е 314 бр. Най-голям е броят обекти, източници на нейонизиращи лъчения, регистрирани на територията на община Благоевград – 60 бр. Следват общините Сандански и Петрич по брой на регистрирани обекти – съответно 39 бр. и 36 бр. Най-малко базови станции са разположени на територията на общините Кресна и Струмяни – съответно 5 бр. и 4 бр.

2. Разпределение на обектите, източници на електромагнитни лъчения, според собственика :

Съгласно действащото законодателство РЗИ – Благоевград вписва в публичен регистър обектите, източници на нейонизиращи лъчения, на територията на областта, като разпределението им според собственика е посочено в таблица 2 :

Таблица 2

	Разпределение на обектите, източници на електромагнитно лъчение, според собственика :				Общо :
	А1 България ЕАД	***Цетин България ЕАД***	***БТК ЕАД***	***НУРТС Диджитъл ЕАД***	
Регистрирани обекти, източници на нейонизиращи лъчения, в регистъра на обектите с обществено предназначение на територията на област Благоевград **(2011-2023 г.)** :	*106*	*111*	*85*	*4*	***306***
Регистрирани и заличени обекти през **2024 г**. :	*5*	*3*	*0*	*0*	***8***
Общо :	***111***	***114***	***85***	***4***	***314***

Забележка: Представените данни са за период до 13.12.2024 г

3. Цел на мониторинга :

- Представяне на актуални данни за състоянието на електромагнитните полета ;
- Определяне на риска от електромагнитните лъчения, включващо :
    - Идентифициране на опасностите от облъчване с електромагнитни полета ;

- Фиксиране на потенциалните здравни последици от тези опасности / оценка на риска / ;
- Въвеждане на правила и препоръки за опазване здравето на населението / управление на риска / .

4. Обекти, подлежащи на мониторинг :

РЗИ – Благоевград извършва мониторинг от 2015 г. на всички обекти: източници на електромагнитни полета, разположени в близост до сградите и прилежащите терени на детски, учебни и лечебни заведения и на 10 % от всички останали обекти, разположени на територия с голяма концентрация на население и жилищни сгради / централна градска част и жилищни комплекси / на територията на област Благоевград.

5. Обекти с извършен мониторинг.Данни от проведени измервания :

През 2024 г. РЗИ – Благоевград извърши мониторинг на 7 бр. обекти, източници на електромагнитни лъчения, разположени в близост до сградите и прилежащите терени на детски, учебни и лечебни заведения на територията на област Благоевград и 29 бр. обекти, съставляващи 10 % от всички регистрирани обекти, източници на нейонизиращи лъчения, като са избрани обекти, излъчващи на територия с голяма концентрация на население и жилищни сгради / централна градска част и жилищни комплекси /, както следва :

5.1. Мониторинг на обекти на територията на всички детски, учебни и лечебни заведения, които попадат по посока на излъчване на източници на нейонизиращи лъчения в границите на хигиенно-защитните им зони :

Таблица 3

№	Точки за измерване на територията на детски, учебни и лечебни заведения, които попадат по посока на излъчване на източника. Протокол от контрол на електромагнитни полета.	Обект на контрол, източник на електромагнитно поле

1.	Детска градина ДГ № 4 “ Радост “ – двор. гр. Гоце Делчев. Протокол № 16/ 29.04.2024 г.	БС BLG 0085.A001 “ Шар Планина “ на “А1 България ” ЕАД и “ А1 Тауърс България “ ЕООД гр. Гоце Делчев, ул. “ Шар Планина “ № 4, вх. А, УПИ VIII, кв. 25.
2.	Спортна зала “ Скаптопара “ и спортна детска площадка / игрище /, гр. Благоевград, Протокол № 22/ 23.05.2024 г.	БС BLG 0245.A003 “ Октомври “ на “ А1 България “ ЕАД и “ А1 Тауърс България “ ЕООД гр. Благоевград, ж.к. “ Запад “, бл. 36, сграда с идентификатор 04279.609.24.3.
3.	Професионална гимназия по механизация на селското стопанство “Пейо Яворов “ – двор , гр. Гоце Делчев. Протокол № 17/ 29.04.2024 г.	БС BLG 0013 “ Бяло Море “ на “ А1 България ” ЕАД и “А1 Тауърс България “ ЕООД гр. Гоце Делчев, ул. “ Симеон Радев ” № 15, поземлен имот 17395.501.2483.
4.	Детска градина ДГ № 4 “ Първи юни “ – двор , гр. Благоевград. Протокол № 53/ 09.08.2024 г.	БС BLG 0095.A005 на “ А1 България “ ЕАД и “А1 Тауърс България “ ЕООД гр. Благоевград, ж.к.“ Струмско“, ул. “Броди” бл. № 26, вх. А, сграда с идентификатор 04279.629.114.5.
5.	Двуетажна сграда на училище ОУ “Свети Климент Охридски “ – класна стая на 2-ри етаж . гр. Добринище. Протокол № 58/ 20.09.2024 г.	БС BLG 0021 на “ А1 България “ ЕАД и “А1 Тауърс България “ ЕООД гр. Добринище, ул. “ Георги Димитров “ № 17, хотел “ Добринище “, общ. Банско.
6.	Професионална лесотехническа гимназия “ Никола Вапцаров “ – двор, гр. Банско. Протокол № 57/ 20.09.2024 г.	БС 2239 на “ Цетин България “ ЕАД гр. Банско, ул. “ България “ № 31, сграда с идентификатор 02676.501.351.17.

7.	Триетажна сграда на детска градина ДГ № 3 ” Детелини ” – спално помещение на 3-ти етаж. гр. Благоевград Протокол № 52/ 20.06.2024 г.	БС 2209 на “ Цетин България “ ЕАД гр. Благоевград, ул. ” Катина и Никола Хайдукови ” № 66, сграда с иентификатор 04279.606.252.1.

Резултатите от извършения мониторинг на описаните обекти, източници на ЕМП, са посочени в Приложение № 2 към доклада .

5.2. Мониторинг на обекти, източници на нейонизиращи лъчения, съставляващи 10 % от всички регистрирани обекти, разположени на територия с голяма концентрация на население и жилищни сгради (централна градска част и жилищни комплекси) :

Таблица 4

№	Точки за измерване. Протокол от контрол на електромагнитни полета.	Обект на контрол, източник на електромагнитно поле.
1.	Населена околност; Протокол № 01/ 01.04.2024 г.	БС BLG 0308.A000 на “ A1 България “ ЕАД и “A1 Тауърс България “ ЕООД гр. Благоевград, ул. " Шар планина " № 43, сграда с идентификатор 04279.602.40.3 .
2.	Населена околност; Протокол № 02/ 01.04.2024 г.	ППС 2588 на “ Цетин България “ ЕАД и “Йеттел България ” ЕАД. гр. Благоевград, ул. " Шар планина " № 43, сграда с идентификатор 04279.602.40.3 .

3.	Населена околност; Протокол № 03/ 08.04.2024 г.	БС BLG 0094 на “ А1 България ” ЕАД и “А1 Тауърс България “ ЕООД с. Струмяни, хотел " Карелия ", бл. 1 вх. В, общ. Струмяни .
4.	Населена околност; Протокол № 04/ 08.04.2024 г.	ППС 2038 на “ Цетин България “ ЕАД и “Йеттел България ” ЕАД с. Струмяни, хотел " Карелия ",общ. Струмяни.
5.	Населена околност; Протокол № 05/ 08.04.2024 г.	ППС SO 1701 на “ БТК “ ЕАД с. Микрево, търговски център, общ. Струмяни .
6.	Населена околност; Протокол № 06/ 18.04.2024 г.	ППС 2252 на “ Цетин България “ ЕАД и “Йеттел България ” ЕАД гр. Хаджидимово, УПИ Х-551, кв. 44, ул. “Елин Пелин “ № 4, общ. Хаджидимово.
7.	Населена околност; Протокол № 07/ 18.04.2024 г	ППС 2578 на “ Цетин България “ ЕАД и “Йеттел България ” ЕАД с. Абланица, ул. " 36 - та " № 24, поземлен имот № 595, общ. Хаджидимово .
8.	Населена околност; Протокол № 08/ 18.04.2024 г	ППС 2179 на “ Цетин България “ ЕАД и “Йеттел България ” ЕАД гр. Гоце Делчев, ул. " Пенчо Славейков " № 16, вх. Б, общ. Гоце Делчев .
9.	Населена околност; Протокол № 09/ 23.04.2024 г.	ППС 2024 на “ Цетин България “ ЕАД и “Йеттел България ” ЕАД гр. Сандански, ул. " Свобода ", № 27, сграда с идентификатор 65334.300.2553.1 , общ. Сандански .
10.	Населена околност; Протокол № 10/ 23.04.2024 г.	ППС 2071 на “ Цетин България ” ЕАД и “Йеттел България ” ЕАД гр. Сандански, ж.к. " Спартак " № 22, сграда с идентификатор 65334.302.6018.2, общ. Сандански .

11.	Населена околност; Протокол № 11/ 23.04.2024 г.	ППС 2023 на “ Цетин България“ ЕАД и “Йеттел България ” ЕАД с. Катунци, читалище “ Просвета “, УПИ I, кв. 50, поземлен имот № 343, общ. Сандански .
12. 13.	Населена околност; Протокол № 12/ 26.04.2024 г.	ППС 2021 на “ Цетин България“ ЕАД и “Йеттел България ” ЕАД и БС BLG 0234 на “ А1 България “ ЕАД и “А1 Тауърс България “ ЕООД гр. Благоевград, ж.к. " Еленово ". бл. 28, сграда с идентификатор 04279.626.322.6 .
14.	Населена околност; Протокол № 13/ 26.04.2024 г.	БС 2447 на “ Цетин България “ ЕАД и “Йеттел България ” ЕАД с. Изгрев, УПИ XIX-259, кв. 1, ул. “ Предел “ , № 3 общ. Благоевград .
15.	Населена околност Протокол № 14/ 26.04.2024 г.	ППС SO 1745_B на “ БТК “ ЕАД с. Изгрев, УПИ VI-255, кв. 1, ул. “ Братя Гошеви “, № 7 общ. Благоевград .
16.	Населена околност Протокол № 15/ 29.04.2024 г.	ППС 2232 на “ Цетин България ” ЕАД и “Йеттел България ” ЕАД гр. Гоце Делчев, общ. Гоце Делчев, ул. " Шар планина ", № 4, сграда с идентификатор 17395.501.1545.1 .
17.	Населена околност Протокол № 18/ 21.05.2024 г.	ППС 2629 на “Цетин България “ ЕАД и “Йеттел България ” ЕАД гр. Петрич, общ. Петрич, ж.к. " Изток ", бл. № 11, вх. А и вх. Б, сгради с идентификатори 56126.602.1031.9 и 56126.602.1031.10 .
18.	Населена околност Протокол № 19/ 21.05.2024 г.	ППС SO 1660 на “ БТК “ ЕАД гр. Петрич, общ. Петрич, ж.к. " Изток ", бл. № 4 .

19.	Населена околност Протокол № 20/ 21.05.2024 г.	БС BLG 0009 на “ А1 България ” ЕАД и “А1 Тауърс България “ ЕООД гр. Петрич, общ. Петрич, ул. " България ", № 32, бл. 2, вх. Б, имот с идентификатор 56126.603.7745 .
20.	Населена околност Протокол № 21/ 21.05.2024 г.	БС BLG 0068.й003 на “ А1 България ” ЕАД и “А1 Тауърс България “ ЕООД гр. Петрич, общ. Петрич, ул. " Цар Борис III ", сграда с идентификатор 56126.602.2431.1 .
21.	Населена околност Протокол № 23/ 31.05.2024 г.	БС 2281 на “ Цетин България “ ЕАД и “Йеттел България ” ЕАД гр. Банско, общ. Банско, ул. " Стефан Караджа" № 37, сграда с идентификатор 02676.501.746.1.
22.	Населена околност Протокол № 24/ 31.05.2024 г.	ППС 2354 на “ Цетин България “ ЕАД и “Йеттел България ” ЕАД гр. Банско, общ. Банско ул. " Пирин ", № 60, сгради с идентификатори 02676.501.2081.1 и 02676.501.2081.2 .
23.	Населена околност Протокол № 25/ 31.05.2024 г.	ППС 2311 на “ Цетин България “ ЕАД и “Йеттел България ” ЕАД гр. Банско, общ. Банско, м. " Грамадето ", сграда с идентификатор 02676.12.70.1 - хотел "Елегант Лукс " .
24.	Населена околност Протокол № 26/ 31.05.2024 г.	БС BLG 0101.й007 на “ А1 България ” ЕАД и “А1 Тауърс България “ ЕООД гр. Банско, общ. Банско, м. " Средореко ", първа лифтова станция на седалков лифт "Шилигарника - плато ", имот с идентификатор 02676.158.16 .

25.	Населена околност Протокол № 27/ 03.06.2024 г.	ППС 2358 на “ Цетин България “ ЕАД и “Йеттел България ” ЕАД гр. Благоевград, ул. " Арсений Костенцев " № 29, сграда с идентификатор 04279.613.348.1
26.	Населена околност Протокол № 51/ 20.06.2024 г.	БС BLG 0139 на “ А1 България ” ЕАД и “А1 Тауърс България “ ЕООД гр. Благоевград, бул. " Асен Христов ", № 16, сграда с идентификатор 04279.604.116.1 .
27.	Населена околност Протокол № 54/ 09.08.2024 г.	ППС 2343 на “ Цетин България ” ЕАД и “Йеттел България ” ЕАД гр. Благоевград, ж.к. " Струмско " ул. " Броди " бл. 42, вх. А и вх. Б, сгради с идентификатори 04279.629.114.44 и 04279.629.114.45 .
28.	Населена околност Протокол № 55/ 20.09.2024 г .	БС BLG 0332.A000 на “ А1 България ” ЕАД и “А1 Тауърс България “ ЕООД гр. Разлог, общ. Разлог, ул. " Капитан Телемах Илиев ", сграда с идентификатор 61813.750.147.1 .
29.	Населена околност Протокол № 56/ 16.10.2023 г.	ППС 2635 на “ Цетин България ” ЕАД и “Йеттел България ” ЕАД гр. Разлог, общ. Разлог, ул. " Христо Ботев ", № 50, сграда с идентификатор 61813.750.61.1 .

Резултатите от извършения мониторинг на описаните обекти, източници на ЕМП, са посочени в Приложение № 1 към доклада .

Данните от **Приложение 1 и Приложение 2** показват, че измерените стойности на плътността на мощност в мерна единица S (μW/ cm²) в избраните контролни точки **не надвишават** пределно-допустимото ниво за населени територии от **10 μW/ cm² (микроват на квадратен сантиметър) .**

6. Технически средства, с които са проведени измерванията :

При контрола е използвано следното оборудване :

Преносим уред за измерване на ЕМП Narda Broadband Field Meter NBM – 550 на фирма “Narda Safeti Test Solutions”

- Работна честотна лента – от 100 kHz до 6 GHz
- Неопределеност – ± 15%
- Чувствителност – 0,1 μW/cm²
- Антена – изотропна

7. Проверки по сигнали и резултатите от тях:

През 2024 г. в РЗИ – Благоевград не са постъпвали сигнали, свързани с излъчващи обекти, източници на нейонизиращи лъчения .

8. Изводи и заключения.

Съгласно представените резултати от измервания на ЕМП в населените територии на област Благоевград няма констатирани случаи на несъответствия с Наредба № 9 за пределно-допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти /обн. ДВ бр. 35 от 1991 г. изм. ДВ бр. 8 от 2002 г./. Измерените стойности отговарят на приетите в българското законодателство хигиени норми.

Данните от мониторинга за 2024 г. са въведени в информационната система за източниците на ЕМП и са изпратени на НЦОЗА . **Добавена е опцията за публичен достъп – при изписване в търсачка Google на текст “ Търсене на най-близкия до зададен от Вас адрес източник на електромагнитно поле “ всеки гражданин може да провери измерените стойности на плътността на мощност на електромагнитното лъчение на мониторираните през 2024 г. базови станции** .

След извършен сравнителен анализ за периода 2015 г.- 2024 г. се установява трайна тенденция за спазване изискванията на Наредба № 9 /1991 г. /ДВ бр. 35/ 03.05.1991 г./ на МЗ за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти.

Заключение :

Съотнесени към националните хигиенни норми и препоръките на ЕС, СЗО и Международната комисия за защита от нейонизиращи лъчения /ICNIRP/, измерените стойности показват, че не се констатира здравен риск от облъчване на населението с ЕМП, излъчвани от антените на базовите станции за мобилна комуникация на територията на област Благоевград. В случай на установени нарушения, както по света, така и в България, се препоръчва поставяне на заграждения и предупредителни табели с цел ограничаване достъпа на населението до местата с превишени хигиенни норми.

9. Лице, изготвило доклада, подпис и контакти за връзка :

Инж. Смилена Живкова Николова, главен инспектор в отдел " ДЗК ", дирекция " ОЗ" на РЗИ – Благоевград, сл. тел. : 0882 669314 .

10. Приложения :

- **Приложение № 1 -** Резултати от извършения мониторинг на обектите, източници на нейонизиращи лъчения, съставляващи 10 % от всички регистрирани обекти, разположени на територия с голяма концентрация на население и жилищни сгради .

- **Приложение № 2 -** Резултати от извършения мониторинг на обектите, източници на нейонизиращи лъчения, на територията на всички детски, учебни и лечебни заведения, които попадат по посока на излъчване на източниците в границите на хигиенно-защитните им зони .